

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben házhoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállal kötelességet.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, július 9.

A gólyakirály.

Nem titok többé, nyíltan dicsekszenek vele a tettesek és részesek, hogy az iskolaszékben összefogtak a szabadkőművesek a zsidókkal és a protestánsokkal s ezentúl ők akarnak dirigálni. Kidirigálják az eddigi érdemes tanerőket s behozzák a saját kreaturáikat, alkotván egy tantestületet saját képükre és hasonlóságukra.

Van logika eoben az okoskodásban. Az a pucc, a melyet három iskolaszéki tag a múlt nyáron suttymomban megcsinált, mélyen leszállította az iskolaszék színvonalát. Nem a Sipos Árpád, a Személy Kálmán iskolaszéke ez, csak — a páholyé. Annak ez is jó.

A régi iskolaszék olyan magasra emelte Nagyvárad tantestületének színvonalát, hogy ritkította párját. Az új iskolaszéknek — ne kutassuk miért — ez nem tetszett, tehát mellőzte az érdemet és a képzettséget s protekcióval behozott olyanokat is, a kik nem voltak képesek másutt megfelelni.

A választottakat épp úgy nem irigyljük a választóktól, mint a hogy okos ember nem irigyelheti a szabadkőműves vezetést prote-táns atyánkfiaitól és izraelita polgártársainktól. Ha gólyakirályt fogtak maguknak, ők lássák. Attól lehet tartani azonban, hogy a gólyakirály ez alkalommal nemcsak a kis békákat szedi begyébe, de elfogadja szomszágában a vizet is, melyben a gondtalan békák oly vigan kuruttyolnak: az autonómiát.

Az autonómia sehol sem cél, hanem csak eszköz. Pusztán az autonómia eszméjéért senki sem lelkesül, ellenben igenis lelkesül azért, hogy az autonómia segítségével valamely eszményi célt könnyebben elérhessen. Mihelyt az autonómiával azt a célt nem közelíthetem meg, az autonómia károsává válik, ha pedig az önkormányzat a célt veszélyezteti, sürgős szükségké válik az egész autonómiát ártalmatlanná tenni, tehát esetleg megszüntetni.

Ideális cél az iskolák fenntartása és fejlesztése. A jövő nemzedékért küzdő apák minden szeretete benne van abban a törekvésben, hogy az iskolák minél

tökéletesebbek legyenek. Legyenek elvonva minden párttharctól, éljenek egyedül magasztos hivatásuknak. Így értelmezte ezt az iskolaszék Sipos Árpád és Személy Kálmán idejében s mert ezt a célt az autonóm iskolaszék oly nemes önzetlenséggel igyekezett megközelíteni, ezért tettek meg Nagyvárad katolikusai, hogy bár katolikus iskoláink vannak és azok magas színvonalon állanak, a katolikusok nem éltek eddig törvényadta jogukkal, nem tartották vissza 52 iskolaadójukat a katolikus iskolák javára. Hanem tisztán a város tanügyi autonómiája iránti lelkesedésből és önzetlen áldozatkészségből átadták iskolaadójukat a városnak. Hadd legyenek autonóm iskoláink hatalmasok, nagyok, virágzó!

Mi lett volna Nagyvárad tanügye a 15000 katolikus lakos iskolaadója nélkül?

Ma más a helyzet. A katolikusok iskolaadójából lehetett fejleszteni az egész város szemefényét képező tanintézeteket, de nem vitás kérdés, vajjon lehet-e abból alapot adni a páholy önző spekulációinak, lehet-e, szabad-e azzal kielégíteni a szabadkőműves gólyakirály falánkságát?!

Fogadjuk el a legutóbbi választás szomorú hőseinek okoskodását. Mondjuk, hogy ők a kisebbségben maradt párt jelölteit revanchekeppen nem vették fel listájukba. Nem vették fel azért, mert szerintük a »katolikus párt« nem vette fel az ő egyik-másik emberüket (bár az u. n. katolikus listán voltak más vallásúak is) De ebből a beismerésből is kiviláglik az, hogy a szabadkőműves zsidó alkalmi tanítógyártó társaság csak azért nem jelölte éppen a legrégebb, legérdemesebb, legjobb tanerőket, mert azok a kisebbségi névsorban benne voltak. A kisebbség iránti gyűlölettel elvakítva mellőzték az érdemet s behoztak idegeneket, kezdőket, másutt alkalmatlannak bizonyult protekciós alakokat. Akár revanche volt, akár sem, tün'et'őleg ellene dolgoztak a katolikus tanerőknek, a katolikus érdemeknek, a katolikus óhajoknak s exkluzív eljárásukkal öszintén leleplezték, hova kívánják fejleszteni a községi iskolákat? Keresztényellenes, gyűlölködő, szabadkőműves irányba.

Ez nem az az autonómia, a melyért küzdeni és áldozatokat hozni érdemes lenne. Ezek nem tanintézetet, hanem pá-

holyfiókat. Itt nincs többé kilátás az eddigi kitűnő tanerők buzgó működésére. Nem arra fog törekedni az a tanító és tanítónő, hogy eredményes legyen a munkája, hanem igyekezni fog a gólyakirály irgalmit és kegyes tetszését megnyerni s ugyan óvakodni fog attól, hogy valamilyen módon a keresztény gondolkodású iskolaszéki tagok jóindulatát meg ne nyerje. Ha haladni akar, nem tehet másképpen.

Nem állunk többé a választások megdöbbentő eredményének közvetlen hatása alatt. Higgadtan, nyugodtan számolunk a helyzettel és azt látjuk, hogy Nagyvárad város tanügyi autonómiája olyan célok szolgálatába szegődött, a melyek homlok-egyenest ellenkeznek a nevelés egyedüli szilárd alapjával: a vallás-erkölcsiséggel. Ezzel karöltve jár a hazafias irány mellőzése és jön a nemzetközi vallásgyűlölet becsempészése.

Az állami elemi iskolák gondnokságainak szervezéséről szóló miniszteri rendelet 12. §-a kizárja a gondnokságból azt, aki »az oktatás és nevelés hazafias, vallásos és erkölcsi jellege ellen iparkodik befolyását érvényesíteni.« A jelenlegi iskolaszéki többséget pedig ilyen, a 12. § szerint a gondnokságból is kizárandó egyének irányítják. Ilyen befolyással megválasztott tanerőkre gyermekeinket nem bízhatjuk, ilyen szellemben irányított iskolákat katolikus pénzzel nem lehet támogatni, ilyen autonómia fenmaradásáért a kis ujjamat sem mozdítottam meg.

Fájdalommal és mélységes elkeseredéssel látom ezt a sülyedést. De ha már megindult a sülyedés és a vezetők szük látköre, elfogultsága miatt nem lehet azt meggátolni, sülyedjen a tévutra került autonómia egyedül s ne rántsa magával iskoláinkat, gyermekeinket.

Leikesedni lehetett a régi iskolákért. Nem is olyan régen Nagyvárad városa százezreket riadó lelkesedéssel szavazott meg iskolafejlesztésre — s ma ugyanaz a törvényhatóság az államosításért könyörög. A páholy megdöbbentő hatalmaskodása, durva erőszakoskodása torkára forrasztja a szót az autonómia legideálisabb lelkü hívének is. Felelősség nélkül garázdálkodó többség helyett többet ér egy ember, a miniszter, mert az érzi a felelősséget s ilyen kiáltó igazságtalanságtól feltétlenül visszaretenti a lelkiismeret.

Az érmelléki Kereskedelmi és Ipari Részvénytársaság
borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

Lelkiismeretlen többségek a gyilkosai minden autonómiának.

Nagyvárad keresztény meggyőződésű polgárai pedig gondolkozzanak — és cselekedjenek. *

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, július 9.

Elnök: *Návay* Lajos.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után

Elnök: *Ivánka* Imrét végleg igazolt képviselőnek jelenti ki. Jelenti továbbá, hogy

Olay Lajos képviselő sürgős interpellációt jegyzett be az interpellációs könyvbe a gázgyár megváltása ügyében a belügyminiszterhez.

Az interpellációkra félkettőkor tér át a Ház.

Következik:

Az ország szent koronája egyik örök megválasztásáról szóló törvényjavaslat harmadszori olvasása, továbbá az 1907. évi pécsi mező- és erdőgazdasági ipari és művészeti országos kiállítás állami támogatásáról szóló törvényjavaslat harmadszori olvasása.

Elnök: Tárgyalás és hozzájárulás végett áttételek a főrendiházhoz.

Vicinális vasutak.

Pogány Lajos előadó: Ismerteti a borsavölgyi gazdasági vasuti engedélyezése tárgyában a kereskedelemügyi miniszter törvényjavaslatát.

Eszterházy Móric gróf: Aggályos pontokat talál a javaslat némely különleges intézkedésében. A javaslatban leplezett subvencionálások vannak. Ezek kihagyását kéri.

Bródy Ernő: A javaslat elfogadása mellett érvel, mert a javaslat általánosan érzett szükségletet szolgál.

Zboray Miklós: Helyteleníti, hogy az

államsegélyt nem az építéshez adja az állam, hanem az állami tőkét neveli vele. Nem hajlandó egy államvasut építéséhez privilegiumokat adni, mely mögött nagy pénzzel dolgozó intézetek vannak. Micsoda indokok alapján veszik ki ezen építendő vasutat a berlini vasuti egyezmény alól? A második szakasz kihagyását kéri és hogy a segély az építési költségekhez, ne pedig az üzemhez adassék. Általában utasítsák a kormány, hogy a régi szabályok alapján adassék ennek a vasutnak is a segély.

Szterényi József: *Eszterházy* Móric kifogásaira azt feleli, hogy a javaslatban nincsenek alkotmányellenes privilegiumok. Verseny iparvágányokat a jelen javaslatban foglalt vasutnál csak az esetben nem óhajt engedélyezni a miniszter, ha az újonnan építendő vasut az előbbi jövedelmének csökkentésére építenék. Ha nem akarjuk lehetetlenné tenni már előre a vasut létrejöttét, melyre pedig az ottani szegény népnek föltétlen szüksége van nagyobb segélyt kell adnunk a rendesnél. Nem való *Zboray* azon állítása, mintha ezekkel a privilegiumokkal precedenst akarnak felállítani.

Zboray Miklós: De ott van a 200 ezer koronás visszaélés.

Szterényi: Micsoda visszaélés.

Zboray Miklós: A kereskedelmi bank 200 ezer koronás hozzájárulása.

Szterényi József: Ez csak emeli a vasut jövedelmezőségét.

Zboray Miklós: No meg a bankét.

Szterényi József: A javaslatot elfogadásra ajánlja azon módosítással, hogy a verseny iparvasutak engedélyezéséről szóló rész kihagyassák. A szénzállításokra nézve *Zboray*nak azt feleli, hogy sztrájk esetén felmondhatja ugyan egy évre a szerződést, de előlött a döntés a kereskedelmi minisztert illeti.

Mezőfi Vilmos: Ezért csinálnak a bányatulajdonosok sztrájkot.

Farkasházy Zsigmond: Botránys állapotok vannak azoknál a szénbányáknál.

Szterényi József: Az állam érdekei a szén-

bányákkal szemben meg vannak védve. A kereskedelmi miniszter nevében a javaslatot elfogadásra ajánlja.

A Ház a javaslatot általánosságban elfogadja.

Elnök: Következik a részletes tárgyalás.

Zboray Miklós a 2. §. kihagyását kéri.

Szterényi József államtitkár. Az indítvány mellőzését kéri.

A Ház a 2. §-t eredeti szövegében elfogadja.

A Ház elfogadja a javaslatot részleteiben is.

Elnök az ülést öt percre félőggeszti.

Szünet után.

Elnök: Az ülést újból megnyitja.

Következik:

A duna—iparvölgyi helyiérdekű vasut engedélyezése tárgyában a kereskedelemügyi miniszter törvényjavaslatát.

Pogány Kornél előadó elfogadásra ajánlja a javaslatot.

A Ház a javaslatot általánosságban és részleteiben vita nélkül elfogadja.

Elnök: Harmadszori olvasása a legközelebbi ülés napirendjére tűzetik ki. Következik

Az ipartanács.

Az országos ipartanácsról a kereskedelemügyi miniszter törvényjavaslatát.

Nagy Emil előadó: Ismerteti a törvényjavaslatot és elfogadásra ajánlja.

Olay Lajos: A javaslatot nem fogadja el, mert a képviselők és miniszterek benn lesznek az ipartanácsban.

Mezőfi Vilmos: A javaslatot elfogadja. Csak azt kívánja, hogy minden munkás pártból választassék be néhány ember az ipartanácsba.

Szterényi József: *Olay* Lajos aggályait alaptalannak tartja, mert az ipartanácsban nem fognak olyan kérdések felmerülni, melyektől a képviselőket félti. Sőt nagyon hasznosnak tartja, ha a képviselők betekintenek az iparpolitikába. A javaslatot elfogadásra ajánlja.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Legyen meg a te akaratod . . .

Itta: D. Luis Coloma.

(Vége.)

Nem tudom, mi történt ezután velem; de a szívem jótáit a számért s magam sem értem ezt. Néztem, csak néztem az ég áldott csillagait s szememből borsónyi könnyek pergették alá.

— Boldogságos Szüzanya, ki értem is sirtál — így szóltam én szóról-szóra — hisz nem is tudtam, mit beszélek! . . . Bűnösök menedéke, vedd oltalmadba ezt az eltévelyedett juhocskádat! . . . Irgalom anyja, takarj be palástoddal! . . . Édes anya, ki egyetlen fiadat vesztetted el, könyörülj rajtam, aki egy csapásra három fiut vesztelek! . . .

Hajnaltól értünk *Algecirásba* s egyenest a kórházba mentünk. Egy káplártól tudakoztunk *Pérez Sebastian* felől s a nyilvántartó hivatalba utasított. Odabent egy őrmester volt, aki egy könyvben kereste a nevet.

— *Pérez Sebastian* — szólt — bejött május 25-én . . . Kiment június 1-én.

— És hova ment? — kérde *Chana*.

— A temetőbe, még pedig a szent *Mihály* lován — felelé az őrmester.

Éreztem, hogy *Chana* karomba süllyeszti körmeit és hogy reszket, mintha negyednapos hideg lenné.

— Menjünk a temetőbe — mondá.

És mentünk a temetőbe. De a kapu be volt már zárva s az őr nem akarta kinyitni. *Chana* lekuporodott a küszöbre és a kapu egyik keskeny részecskéjén tekintgetett befelé, hogy legalább messziről láthassa a földet, amely fiát elnyelte.

Volt tiz reálunk s *Chana* egy misét mondatott a fájdalom Szüzanya tiszteletére. Én a sekrestyébe osontam s fölkerestem egy lelki atyát, meggyóntam azalatt, keservesen sírván. Visszamenet két óra hosszat egy fia szót se szóltunk.

Alkonyatkor kifogyott belőlem már a lélekzet is; lerogytam hát egy baromító kut mellé. *Chana* is leszállott a számár hátáról s mellém telepedett.

— Mit csinálunk már most, *Chana*? — kérdeztem, először én szólalva meg.

Chana fölveté szemét.

— Mit csinálunk? — felelé. — Azt, amit a *Miatyánk* mond, *Cristóbalom*: »Legyen meg a te akaratod, miképen a mennyben, azonképen itt a földön is . . .«

Az én szememből csak úgy patakzott a könny; mert bár oly erős férfi voltam, a ki fél kézzel meg tudtam állítani bármely iga ökröt, szívemben még sem volt az a bizó kitarás, mint e szent asszonyban, aki tán nem is volt husból és csontból való asszony, hanem valóságos mennybéli angyal.

— *Cristóbal* — szólalt meg mintegy másvilági hangon — volt egyszer egy olyan szegény ember, akár csak jó magunk; *Juan* volt

a neve. Volt felesége meg egy leánya és egy darabka földet mivelgetett, hogy eltarthassa őket. *Sáska* pusztított ez idén a határban és a szegény *Juan* rettegve látta, hogy e csapás fenyegeti az ő kis vetését is. Egyenest odament a szenvedő *Krisztusnak* képe elé s leborulva kérte az Ur segítségét, aki érleli a mezők kalászeit.

— Uram! — így szólt, magasra emelve összetett kezét — tartsd meg kicsi vetésemet s a nyomor távol marad tüzhelyemtől. Véd meg kalászos földemet s nem lesz hiánya kenyérben szolgáló házának!

Az Ur bizony nem hallgatott *Juan* könyörgésére s az elpusztított vetés nyomában a kapun bezörgetett a nyomor.

— Hadd legyen így! — szólt erre feleségének. — Az Ur meghagyta egészségünket és két karunkat . . . Meg fogja áldani iparkodásunkat.

Ámde felesége nemsokára megbetegedett s rövidesen a halál kapujához ért. *Juan* ismét az Urhoz sietett könyörögni, hogy adja vissza felesége egészségét és tartsa meg életét.

— Uram — így szólt a kép előtt leborulva — mentsd meg életét . . . Ne hadd édesanya nélkül leányomat! . . . Add vissza egészségét, azt a napsugarat, amely fényt vet a szegény ember ritka örömeire.

Am az Ur ezuttal sem hallgatta meg könyörgését, mert *Juan* felesége harmadnapra meghalt s egyedül hagyta urát, árván pedig leányát.

— Hadd legyen úgy! — szólt erre *Juan*.

A Ház a javaslatot általánosságban egyhangulag elfogadja. Következik a részletes tárgyalás.

A Ház a szakaszokat hozzászólás nélkül fogadja el.

Harmadszori olvasása a Ház legközelebbi ülésére tüzetik ki.

Elnök: Következik a gazdasági bizottság jelentése a képviselőház pénztárában levő pénztári felesleg hováfordítása, valamint a zárszámadásban nyilvántartott egyéb hátralékok tárgyában. Az előadó urat illeti a szó.

Kovács Ernő előadó: Ismereti és elfogadásra ajánlja a javaslatot.

A kérvények tárgyalása után **Olay Lajos** interpellált, hogy a budapesti gázgyárat okvetlen vegye át a főváros.

Ezután az ülés 3 órakor véget ért.

A képviselőház még holnap tart érdemleges ülést s még formai ülés lesz a szünetig.

A kiegyezés. Bécsből táviratozzák nekünk: dr **Wekerle** Sándor miniszterelnök ma délelőtt dr **Popovics** Sándor államtitkárral, valamint dr **Teleszky** János és dr **Schreiber** Viktor pénzügyminiszteri osztálytanácsosokkal értekezett. Tíz órakor tolytatták a miniszterelnökség palotájában a kiegyezési tárgyalásokat, amelyeken résztvett valamennyi előadó, köztük **Popovics** államtitkár, **Teleszky** és **Schreiber** osztálytanácsosok is. Déli félegy órakor az osztrák miniszterelnök által adandó villásreggeli miatt a tanácskozást megszakítják.

Junktim. A bécsi *Zeit* érdekes tudósítást közöl. Arról, hogy a magyar kormány junktimot állapít meg a házzsabályrevíziója és az általános választói jog között. Bár a kormány — írja az idézett ujság — az öszön tul lesz terhelve sürgős munkával: a kiegyezéssel, a költségvetéssel, az ujoncjavaslattal és a delegációval s valószínű, hogy a választói törvényvel nem foglalkozhatik, de már ma teljes bi-

zonysággal megállapítható, hogy nem lesz általános választói jog addig, amíg a veszedelem, amely az általános szavazati jog esetén a nemzetiségek és a szocialisták részéről fenyeget, el nem bántatik.

Városi közügyek.

A közgyűlés tárgysorozata.

Más évben a kánikulai városi közgyűlések nemcsak néptelenek, hanem érdektelenek is s azok a városatyák, akik ilyenkor nem menekültek hűvösebb vidékre, izzadva végighallgatják azt a pár órát, amíg a sovány tárgysorozatot lemorzsolják az előadók.

Most azonban olyan élénk közgyűlésre van kilátásunk, hogy beillenék tél közepébe is.

A holnapi, csütörtöki közgyűlésre 41 ügyet tüzték ki s ezek között nem egy rendkívül érdekes s nagyon mélyen érinti a város polgárságát

Voksolás is lesz. Ez alkalommal töltik be a megüresedett irnoki állást.

A hadapródiskolánál a városnak megüresedett két alapítványi helyére ajánlják a pályázókat. Ennél a kérdésnél nagyobb emóció aligha lesz, mert a két helyre csak három pályázó van s a tanács elég megfontolás után teszi meg javaslatát.

Nem kevésbé fontos pontja a tárgysorozatnak a város 1906. évi zárszámadása. Hosszabb vitára nincs kilátás, mert a törvényhatóság tagjai úgy vélekednek, hogy most már úgy is késő minden kifogás. Pedig a szigorú, de igazságos kritika sok és hasznos utmutatással szolgálhatna a jövőre nézve a tanácsnak.

Nagyvárad város jövő fejlődésére rendkívül fontosága az állami iskolák felállításának kérdése. A tárgysorozatból ugyan éppen úgy nem lehet ezt kivenni, mint ahogy az iskolaszék meghívójából nem tűnt ki. A községi iskolák tovább fejlesztése cím alatt pedig azon javaslata kerül a tanácsnak a közgyűlés elé,

hogy a város irjon fel és kérje az állami iskola felállítását Nagyváradon. Ez az egy tárgy magában is megkövetelné, hogy a városatyák megjelenjenek a közgyűlésen.

Ugyancsak most kerül tárgyalás alá a városi vasut felebbezése a tanács azon határozata ellen, amelylyel a Gilányi utcai vasut építési munkálatait betiltotta.

Ezekon kívül még több érdekesebb ügy kerül tárgyalás alá, amint az a következő tárgysorozatból kitűnik:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 1907. évi július hó 11-ik esetleg következő napján mindenkor d. u. 3 órakor a városi tanácstermében tartandó ülésen a következő ügyek fognak tárgyalatni.

1. A polgármester jelentése az előző havi közigazgatás állapotáról.

2. Az üresedésbe levő irnoki állásnak választás utján betöltése.

3. A m. kir. honvéd hadapród iskolába létesített 2 alapítványi hely választás utján betöltése.

4. A m. kir. pénzügyminiszter leirata az 1896. évi XXIII. t.-c. 5. §-ában körülírt kivételes házaómentesség tárgyában.

5. Győr vármegye közönségének a magyar országgyűlés képviselőházához intézett felirata április hó 11. helyett március hó 15-ike, mint nemzeti ünnepnek törvénybe iktatása tárgyában.

6. Kolozsvármegye közönsége veszetség elleni oltó intézetnek Kolozsvárt leendő berendezése tárgyában hozott határozatát pártolás végett megküldi.

7. Somogyvármegye közönségének az elhagyott gyermekek gondozása végett országos gyermek védelmi alap létesítése tárgyában hozott határozata.

8. A tanács a házi pénztár s az ezzel kapcsolatos alapok és alapítványok 1906. évi zárszámadását tárgyalás és elfogadás végett beterjeszti.

9. A tanács előterjesztése a beruházási kiadásokra engedélyezett kölcsön összegből 300.000 korona folyó számla hitel igénybe vétele tárgyában.

10. A tanács előterjesztése a községi elemi iskolák továbbfejlesztése tárgyában.

11. A tanács javaslata dr **Döry Ferenc** által a polgári iskolák államosítása tárgyában beadott indítványra.

12. A tanács javaslata a községi iskolai tandíjakra.

13. A tanács javaslata a kézi zálog üzletknél szedett kamatok tárgyában.

14. A tanács javaslata **Tibor Albert** festőművész növendék kérvénye 1000 korona évi segély megszavazása iránti kérvénye.

15. A tanács előterjesztése **Grósz Ignácnak** a Füzéséry háznak kocsigyártási telep céljaira leendő átengedése iránt beadott kérvényére.

16. A tanács előterjesztése **Glück Mór** vállalkozónak az ürszék takarítási díjak emelése iránt beadott kérvényére.

17. A tanács előterjesztési a felső gyalog hid bérletének **Zách Jánossal**, az alsó gyaloghíd bérletének **Grósz Dezsővel** leendő meghosszabbítása tárgyában.

18. A tanács előterjesztése **Turóczy Gyula** által a Három rózsza épületében bérelt bolt és lakhelyiség bérletének meghosszabbítása tárgyában.

19. A tanács javaslata a nagyvárad takarékpénztár által kibocsátott új részvények vásárlásának elhatározása iránt.

20. A tanács javaslata **Veinberger Jakab** építése folytán a köztérből elfoglalt terület kártalanítása iránt (III-od izben van kinttűzve).

21. A tanács előterjesztése **Kovács Dániel** és neje tulajdonából a köztérhez csatolt terület kártalanítása iránt (II-od izben van kinttűzve).

22. A tanács előterjesztése **Erdős Lajosné** építkezése folytán a köztérhez csatolt terület kártalanítása iránt (I-od izben van kinttűzve).

23. A tanács előterjesztése a közutak befásítására szükséges 2227 korona 20 fillér ki

— Az Ur elvette feleségemet, de meghagyta leányomat.

De a lánykán hamarosan jelentkezett édesanyja betegsége, Juan pedig oly aggódva sietett a Krisztus kép elé, mint még soha.

— Uram — így szólt nekitámasztva fejét a rácsozatnak — gyógyítsd meg leányomat!... Lám, én öreg vagyok s erőm elhagyott. Mihez fogjak egymagam, mint az ágától, gyümölcsétől megfosztott fa?...

Juan reménykedve ment vissza házába; oda lépett leánya ágyához és látta, hogy nem mozdul; oda nyúlt a homlokához és érezte, hogy jéghideg; szívére tette a kezét, már nem dobogott... Ezután egy tehér szemfedőt kért alamizsnaképen; a saját ágya deszkáiból koporsót ácsolt s ő maga temette el édesanyja lábához.

— Elpusztult a vetésem!... El a feleségem!... El a leányom!... töprenkedett magában Juan, visszatérve árván maradt tűzhelyéhez. Az Ur nyilván nem akarja, hogy kerjek tőle valamit!... Nem kérek tehát semmit!

S nap-nap után elballagott a kis kápolnába, alázatosan térdre borult a Krisztus fájdalmas képe előtt, békés megadással keresztbe tette kezét, fejét mélyen meghajtotta és sohase kért többé semmit, sohasem könyörgött többé semmiért. Csak ezt a keresztény mondást rebesgette szüntelen:

— Uram, Juan van itt!

Egyszer csak meghalt Juan és az ő jószágos lelke odaért a mennyország kapujához;

ottan térdre hullott, hogy utóljára elrebegeje mindennapi imádságát:

— Uram, Juan van itt!

S a mennyország kapujának mind a két kapuzárnya nyílt ki előtte...

Mikor **Pellejo** bácsi befejezte elbeszélését, elhallgatott. A sötétségtől nem lehetett látni sír-e?

— Hát Chanával mi lett? — kérdeztem végre, hogy eltereljem figyelmét e szomorú emlékektől.

— Chanával az lett, ami a vén paripával, amely nem él meg három napnál tovább zöd takarmányon — felelé. — Ettől fogva földre lekonyult a fej s föl sem is emelte többé. Nem is volt már szíve; de a teste is már csak a temetésre várt s három hóval utóbb az örökkévalóságban volt három fiával együtt. Én meg egymagam maradtam, ifju uram, árván, egyedül. Nincs más barátom, csak az üveg, a dugó és a picula. Ott hagytam a csempészetet is, mert azt mondják, hogy a csempész meg a zsvány között nincs nagyobb távolság, csak egy lépés és ez igaz.

Dolgozom, ha van mit; ha meg nincs mit, hát a falvakban soh'sem tagadnak meg tőlem az emberek egy falat kenyert. Kisérem az urakat, akik vaddisznóra jönnek vadászni s valahányszor elmegyek a Krisztus-képe előtt, oda-terdelek a kis kápolna elé s mondom:

— Uram, **Pellejo** bácsi van itt!... H-tvenéves vagyok már... Ne feledkezzél meg rólam, Istenem!...

adásnak a közuti alap pénztári maradványából leendő fedezésének engedélyezése iránt.

24. A tanács javaslata a vízvezetési főcsőnek Kereszt-utcában leendő lerakása iránt.

25. A tanács előterjesztése a villamos műcsendens viz csatorna és derítő medencéje építésénél felmerült 2897 korona 06 fillér többlet kiadás fedezése tárgyában.

26. A tanács javaslata a várad városi vasut r.-t. által a Gilányi-utcai vonal lefektetése tárgyában hozott tanácsi véghatározat ellen beadott felebvezése.

27. A tanács Gancz és Társa cégnek a városi villamos telep kibővítése végett szállított gépek lerakási költségei megtérítése ügyében hozott tanácsi véghatározat ellen beadott felebvezését betérjeszti.

28. A tanács előterjesztése Hillinger Adolf köztér foglalási ügyében nevezett részéről beadott felebvezés tárgyában.

29. A tanács előterjesztése az adókiadó bizottságba bizalmi férfiak kiküldése iránt.

30. A tanács Helfi Lászlóval a könyvmai munkákra kötött vállalati szerződést betérjeszti.

31. A nyugdíj bizottság javaslata Mendl József volt városi tűzoltó szakasziparancsnok özvegyének özvegyi nyugdíj ellátmánya megállapítása tárgyában.

32. A nyugdíj bizottság javaslata Lovas Gyula volt városi tűzoltó özvegyének özvegyi nyugellátmánya megállapítása tárgyában.

33. A nyugdíj bizottság javaslata Furkó Sándor volt városi rendőr özvegyének özvegyi nyugellátmánya megállapítása tárgyában.

34—37. Fizetési előleg iránti kérelmek.
38. Kápolnay Gyula rendőrbiztos 3 havi szabadságidő engedélyezése iránti kérelmére.

39. A tanács előterjesztése Égi Vilmos m. kir. államasuti forgalmi főnöknek Nagyvárad város kötelekibe leendő felvéte tárgyában.

40. Dr. Baróthy Akos tiszti főorvos dr. Bozóky Béla orvostudori oklevelét meghirdetés végett betérjeszti.

Erről a törvényhatósági bizottság t. tagjait tisztelettel azzal értesitem, hogy a tárgysorozatba nevezett ügyiratok a közgyűlést megelőző napon bárki által megtekinthetők.

Nagyvárad, 1907. évi július hó 6-án.

Bordó Ferenc,
főjegyző.

A női kinevezések ellen.

Mozgalom a megyén.

Biharvármegye törvényhatósága 1904 évben határozatot hozott, amelynek értelmében a kellő képzettséggel bíró nők nemcsak mint napidíjasok, hanem mint irnokok, sőt mint kezelők is alkalmazhatók. A határozatot az akkori belügyminiszter jóvá is hagyta s ennek alapján ma már a vármegyének három irnoknője van.

A női kinevezések elégtelenséget szültek a napidíjas férfi irnokok között, mert a nők csakis mint gépirók alkalmazhatók s a kezelés főbb ágaiban férfinapidíjas irnokok teljesítik a munkát.

Ez az elégtelenség arra indította a férfi irnokokat, hogy tegnap beadványt intéztek a megye törvényhatóságához a női kinevezések korlátozása végett.

A beadványban részletesen fejtegetik, hogy a női kinevezések a férfiak előhaladását gátolják meg s a hivatalokra is igen hátrányos.

A kérelmezők nem kívánják, hogy a vármegye ellentétbe jöjjön az előbb hozott s miniszterileg jóváhagyott határozattal, hanem annak korlátozását kérik.

Három pontot terjesztenek elő és pedig a következőket:

I. A megyei törvényhatóság az 1904-ben hozott s ez ügyre vonatkozó határozatát csupán akkor alkalmazza, mikor a kinevezésekre alkalmas férfi nem lenne.

II. A női alkalmazottak részére rendszerítsen a törvényhatóság egy külön fokozatot, melyeknek betöltése esetén több nőt né lehessen kinevezni. Ez a fokozat rendszeresítése úgy történjék, hogy a jelenlegi irnoki vagy kezelői létszám apasztását ne eredményezze.

III. Rendszeresítse a törvényhatóság a irnok állásokat oly formán, hogy minden rendszeres napidíjas irnok négy év elteltével a XI. fizetési fokozatba lépjen s előre haladása a jelenlegi szabályok értelmében történjék.

Az itt felsorolt pontok valamelyike szerint kéri a kérelmezők korlátozását, illetőleg azoknak visszahatásait elsimitani.

Az ügygyel a szeptemberi közgyűlés fog foglalkozni s vitát fog provokálni, mert a határozatnak is vannak hívei is, másrészt pedig sokan vannak, akik helytelennek találják a nőknek a hivatalos alkalmazásnál a férfiak elé való helyezését.

Tűzvész Ermihályfalván.

Leégett házak.

Óriási tűzvész pusztított pénteken éjjel szomszatra virradóra Ermihályfalván. A tűz öt házat, köztük két üzletet is telemésztett. A hatalmas tűzvészről tudósítónk a következőket jelenti.

Pénteken éjjel fél tizenkét óraker egy szerre rémes tüzlárma verte fel Ermihályfalva kétségét. A tűzjelzésre az egész község azonnal talpon volt és sietett a mindinkább terjedő pusztító elem megfékezésére. Ember feletti munkával dolgoztak az emberek primitív eszközökkel, míg utját tudták szegni a rettenetes veszedelemnek.

A tűz Gotteier Jakob udvarán keletkezett az istállóban. Mire észrevették a tüzet, már lángba állott az egész tető, mely a nagy forróság következtében igen jó anyaga volt a tűz terjedésének.

Az istálló megmentésére még csak gondolni sem lehetett, azért a szomszédos lakóházakat próbálták védeni.

A száraz tetőzetet nem tudták kellőleg védni s így a tűz átlépett a háztetőre is, melyet szintén elhamvasztott. Ebben az udvarban nem maradt meg semmi sem, minden a tűznek lett martalékává.

Gotteier házáról a tűz özv. Somogyi Ferencné házára lépett át s ott a lakóházak felperzselése után az összes udvari épületrészeket elhamvasztotta.

Az oltást végző munkások bámulatos kitartással dolgoztak s ebben a csendőrség is segített s ennek dacára is a tűz tovább terjedt, az elpusztult épületekről Dancinger Lajos udvarára jutott. Itt volt a tűz pusztítása legnagyobb, két lakóház, istálló és minden más épület rész teljesen leégett.

A tüzet a szél csak tovább segítette. Weisz Márton üzlete, mely legutóbb lett felszerelve rövidárúkkal, szintén leégett.

A tűz lokalizálása igen nehéz volt, mert az ottani tűzoltóság nem rendelkezik megfelelő eszközökkel, s nincs is úgy képezve, hogy egy ilyen nagy pusztításnál teljes sikerrel tudjon működni. Nagyban hozzájárul a tűz elhatalmazásához az is, hogy a legutóbbi nagy melegek az épületeket annyira kiszáradították,

hogy az mind lobbanékony gyújtó anyag volt. Nem volt tehát csoda, hogy egy-egy láng, vagy szikra azonnal megvetette alapját a teljes pusztulásnak.

A tűz féltizenkét órától reggel 7 óráig tartott, amikor óriási erőmegfeszítéssel a továbbterjedést meg tudták akadályozni. Emberéletben kár nem történt.

A kár igen nagy, azonban jórésze megtérül, mert az épületek biztosítva voltak.

A tűz keletkezésének oka ismeretlen, felderítése végett a csendőrség széleskörű nyomozást indított.

UJDONSÁGOK.

* Requiem Schlauch bibornokért.

Ma öt éve, mélységes gyász borult a nagyváradi I. sz. egyházmegyére; ékessége, büszkesége, országos nevű főpástorja: dr. Schlauch Lőrinc bibornok, megyés püspök, elköltözött az élők sorából. Az idő enyhet hozott azóta a mély fájhalomra, de a nagynevű egyházfejedelem emléke iránt a hálás kegyelet állandóan él szívünkben. Az évtorduló napján, ma, az egyházmegye összes templomaiban requiemek lesznek az áldott emlékü főpap lelkiüdvéért.

* **Kitüntetett kezelőtiszt.** Király 6 Felsége Palotai Armánd II. oszt. kezelőtisztnek a nagyváradi honvéd hadapródiškola állományában, sok évi kiválóan buzgó és sikeres szolgálatai elismerésül a koronás arany érdemkeresztet adományozta.

* **Városatyák értekezlete.** A függetlenségi párthoz tartozó városatyák ma — szerdán — délután 6 óraker a 48-as népkörben tartják meg szokásos előkonferenciájukat. A párt elnöksége ezúton kéri a törvényhatósági bizottsági tagokat, hogy az értekezleten teljes számban megjelenni sziveskedjenek.

* **Vámmentes gazdák.** Id. Torda József és több társa bihar félegyházai, lakosok kérelemmel járultak a főszolgabíróhoz, hogy a község határában lévő vámon ők vámmentességet élvezzenek, mert Paptamásiban lévő birtokaikra gazdasági szempontokból mennek, s a vámfizetés a szomszédos határában lévő földek művelését illetőleg azok látogatását csak akadályozná. A főszolgabíró a kérelmet nem teljesítette úgy szintén a megyei közigazgatási bizottság sem. Az ügy felebvezés következtében a közigazgatási bírósághoz került, mely az előbb hozott határozatokat figyelmen kívül hagyta s helyet adott a felebvezésnek, mert közigazgatási szempontból a gazdák a törvények értelmében vámmentesek az adott körülmények között.

* **A braganzai herceg mint trónkövetelő.** Don Mignel braganzai herceg pár évvel ezelőtt szolgált Nagyváradon a 7. huszárezredben. Sok igaz és meg nem történt hírek keringtek akkor a városban a nevével kapcsolatban. Egy izben atyja szintén itt volt a huszárezred jubileumán. Senki sem hitte, hogy a fess huszártiszt atyja, mint trónkövetelő szerepel még egykor. Portugáliában most nagyon zavaros viszonyok vannak. A trón inog. Az országgyűlés feloszlata adta meg erre a dinasztia ellenes lázadásra a lökést. Az ország egy része határozott köztársasági párti. De e mellett trónkövetelő is akadt. A trónvesztett braganzai ház most is élő tagjai közül Don Mignel most szintén igényt tart a Portugall trónra. A herceg nővére Mária Terézia kir. hercegnő.

* **A megyei nyomda ügye.** Biharvármegye a megyei nyomdát beszűntette s az ott alkalmazott nyomdászt Misák Józsefet

végkielégítési jogának fenntartása mellett elbocsátott. Misák nyugdíjat kért a megyétől, azonban ez nem lett teljesítve, miért is az ügyet a közigazgatási bíróság elé terelte. A bíróság a nyomdász fellebbezését elutasította s erről tegnap értesítette az alispánt.

* **Tanitói eskü Biharon.** Tegnap délután Bihar községében 23 tanító tette le az új törvény által előírt esküt. Az eskü letételénél jelen voltak *Vasady* Lajos tanfelügyelő, *Trenhauser* József csatári esperes plebános és *Rigó* Lajos országyűlési képviselő. Az eskü letételét a *Hymnusz* elénekelésével nyitották meg, melyet követett az eskü, s ezt a Szózat. Az esküt tett tanítókhoz *Rigó* Lajos beszédet intézett, s ebben figyelmeztette a tanítókat az esküben fogadott hazafias kötelességekre. *Vasady* Lajos tanfelügyelő szintén beszélt a tanítókhöz.

* **Felebbeszések a tanítóválasztások ellen.** A nagyváradai iskolaszék által megejtett tanító- és tanítónőválasztás még sokáig foglalkoztatja nemcsak a közönséget, hanem a felsőbb hatóságokat is. Az iskolaszék többsége által oly kihívóan s mellék célok érdekében mellőzött kiegészítő tanerők elkeseredése érthető s előrelátható volt, hogy a szavazással nem záródnak le a furcsa kis ügy aktái. A választás ellen három felebbezés érkezett be. Az egyik pályázót *Lestyán* Bélát azért mellőzték s érvénytelenítették előre a reá eső szavazatokat, mert még nincs 19 éves s így bár képesítése meg van, de oklevelét még nem adták ki, holott ilyen kora tanítókat a miniszter is nevez ki, sőt a nagyváradai iskolaszék is választott már ilyen tanerőt. *Lestyán* Béla a jogtalan mellőzés miatt felebbezte meg a választást. A másik felebbezést *Dús* László városi főügyész adta be hivatalból a választás ellen, végül a harmadik felebbezést özv. *Krúger* Viktorné polgári iskolai okl. tanítónő nyújtotta be. Özv. *Krúger* már hat éve kiegészítő a nagyváradai községi iskoláknál s most egészen idegenekkel szemben elejtették. A három felebbezés a közigazgatási bizottság augusztus 1-én tartandó ülése elé kerül elbírálás végett.

* **A kisebb városi tisztviselők kérelme.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a múlt évben rendezte a városi tisztviselők fizetését, amiből ugyan kevés jutott a kisebb tisztviselőknél, de még ennek a csekélységnek az értékét is csökkenti az, hogy jelenleg a felemelt fizetésnek alig 50 százalékát kapják csupán. Ugyanis az első évben levonják a fizetés egy részét a nyugdíjra. A 2000 koronáig terjedő fizetésű városi tisztviselők tegnap egy kérvényt nyújtottak át *Rimler* Károly polgármesternek, amelyben rámutatnak, hogy a fizetésrendezéssel, ahogy azt életbeléptették, nincs segítve a helyzetükön, sőt még az eddigi hitelüket is elveszítették, mert a hitelezők hivatkoznak a fizetésemelésre. Havonként alig jut 10–20 koronáig egy-egy tisztviselőnek a fizetésemelésből. Kérik a törvényhatóságot, hogy az 1908 évben az eddigi 65 százalék helyett az egész felemelt fizetést szavazza meg részükre, vagy ha ez valamely körülmény miatt nem vihető keresztül, részükre 20 százalékos drágasági pótlékot szavazzon meg a közgyűlés. A küldöttséget *Horváth* Géza tb. rendőrbiztos vezette a polgármester elé, aki a kérelem helyességét elismerte, már tárgyalt is ez irányban a főszámvevővel a jövő évi költségvetés kapcsán. Megígérte, hogy a kérelmet pártolja.

* **Az orvosok irodaszerei.** A járási- és körorvosok legutóbbi értekezletén több panasz merült fel az ellen, hogy a községek nem látják el megfelelő módon szerekkel az orvosokat. Emiatt az orvosok kérelmet nyújtottak be az

alispánhoz, hogy utasítsa a községeket, miszerint a szükséges irodaszerekkel pontosan lássák el őket az illetékes községek. Legújabbán az érmihályfalvai körorvosok fordultak ilyen kérelemmel az alispánhoz, s a főszolgabíró pártoló véleményrel terjesztette be az ügyet.

* **Árverés 8 korona tandíjért.** Ilyen is csak Nagyváradon történt meg. Amíg más városokban komolyan gondolkoznak azon, hogy a kötelező elemi iskolákban az ingyenes tanítást hozzák be, addig Nagyváradon a teljesen vagyontalan szegény ingó bingóját végrehajtás alá veszik 8 korona tandíjért. *Belényesi* József napszámos emberről a polgármester kiállította a szegénységi bizonyítványt, hogy nincsen semmi vagyona. *Gábor* nevű fia a most véget ért tanévben jóeredményrel végezte az elemi V. osztályt a váradvelencei községi iskolában, de hát a hegyi munkából nem jutott 8 korona tandíja. A városnál azonban nem olyan könnyen megy a szegény ember dolga. Egyszerűen lefoglalták a néhány koronát érő butorait *Belényesi* Józsefnek, sőt árverést tüztek ki rá. A szegény ember most kérvényt nyújtott be a 8 korona elengedése végett. Ilyen körülmények között nem lehet csodálni, ha a szegény ember inkább téglát hordani küldi a gyermekét, mint az iskolába.

* **Ruzsinszky a cabaretben.** A cabarett igazgatósága minden alkalmat megragad, hogy nap mind nap után érdekes és értékes műsorral kedveskedjék a közönségnek. Így legújabbán a városunkban időző *Ruzsinszky* Ilonát nyerte meg a cabaret számára. A közkedveltségnek örvendő primadonna pár év előtt fényes sikereket aratott a Szigligeti-színházban. Tisztán csengő hangja s rutinja még mindég emlékezetes a közönség előtt, mely örömmel látja viszont a primadonnát. *Ruzsinszky* egy hétig fog Nagyváradon tartózkodni és ez alatt többször fog fellépni a cabarett színpadán. A művésznő először ma este fog bemutatkozni a közönségnek. A helyárok ugyanazok mint rendszeren, ellenben a műsor egészen új. Csütörtökön délután tekintettel a legutolsó gyermekelőadás nagy sikerére, újabb előadás lesz fél helyárrakkal.

* **Az utazás díja Amerikába.** A belügyminiszter a következő körrendeletet adta ki: A »Cuaard Sream Ship Company Ltd« dijszabályzatának változása. Hivatkozással az 1904. évi 40000 B. M. számú körrendeletre értesitem, hogy a magyar-amerikai vonalon a III-ad osztályú menetáraknak a fiume—new-yorki viszonylatban 10—10 koronával történt felemelését s ennek alapján a felnőtt III-ad osztályú utas menetdíjának 190 koronában, az 1—12 éves III-ad osztályú gyermek utas menetdíjának 100 koronában történt megállapítását jóváhagyom. Az 1 éven alóli gyermekek, ha felnőttek kíséretében utaznak, ezentul is díjmentesen szállítanak, a *Gunard Steam Ship Company Limited* azonban az Észak-Amerikai Egyesült Államokbnn fizetendő 20 korona fejadót ezek után beszédheti. Az új dijszabályzat a folyó évi június 22-én Fiuméből induló »Slavonia« gőzösnél lép életbe. Budapest, 1907. évi június hó 6-án. *Andrássy* Gyula s. k.

* **Sport-pavillon a Városligetben.** A nagyváradai Sport-egylet a Város-iget Döry-szigetén már berendezett két tenis-pályát. Most azt kéri a várostól, hogy a főmérnök által elkészített sport-pavillont építse fel a város s az egylet harminc évig fizeti a költség amortizációját bérösszegképen. A liget külső részén egy athlétikai pályát. A város, ha anyagi viszonyai engedik, a sport-élet fellendítése szempontjából teljesítheti a kérelmet. Ilyen nagy városban éppen nem felesleges egy egészséges

alapon álló sport-egyesület s azt támogatni kell. Azonban a városnak nem szabad, hogy a Városligetet teljesen átengedje, rendelkezési joggal együtt bármely egyesületnek. Ilyen úton azután ez a nagy jövőjű szép terület a nagy közönségtől el lenne vonva s könnyen egy klikk hatalma alá jutna. A múltak tapasztalata után pedig ilyen nem engedhet meg a város.

* **Az építő iparosok gyűlése.** A nagyváradai építő iparosok szövetségének végrehajtó bizottsága ma — szerdán — délután 6 órakor a szövetkezet helyiségében gyűlést tart, melyre a tagokat ez uton is meghívja az elnökség.

* **Felsültek a szabad gondolkozók.** A magyarországi szabad gondolkozókat ez év szeptemberére Budapestre hívta össze a Társadalomtudományi társaság. Mint értesülünk ez a kongresszus elmarad. A kongresszus iránt nem tapasztalták azt az érdeklődést, amit vártak, így aztán minden képtelen mesét kitaláltak a kudarc megmentésére.

* **Összeroncsolt ember.** *Mészáros* Lajos kiskereki lakos tegnap ötdömögével egy szekér selyemgubót vitt érmihályfalvára beváltás végett. Érmihályfalván *Mészáros* társai a gazdasági ismétlő iskolába mentek ki az eperfák megtekintése végett. Ez alatt *Mészáros* a kocsmában annyi alkoholt ivott meg, hogy teljesen lerészegült. Mikor társai visszatértek s a hazamenetelre szólították fel, *Mészáros* kijött a kocsmából s fel akart szállani a szekérre, azonban megszédült s a lovak közé esett. A lovak az embertől megijedtek s elragadva a kocsit keresztül húzták az emberen. A szerencsétlen ember isszonyuan eltorzult a nehéz kocsi alatt. A szeme kifolyt, gégeje összeroncsolódtott s ezen kívül igen súlyos más sérüléseket is szenvedett. *Mészáros* a súlyos sérüléseivel hazaszállították, hol pár órai kínos szenvedés után meghalt. A hatóságok megindították a vizsgálatot, melynek során megállapították, hogy gondatlanság nem terbel senkit.

* **Szavalmester.** Nagyvárad város művészet pártoló intelligenciájának kedves és művészi értékű szórakoztató est ígérkezik csütörtök estére a Püspök fürdőben. *Szentkatalonai Demény* Albert fővárosi szavalmester, kit már városunkban igen sokan ismernek részint előadásából, részint a hírekéből, melyek igen jó nevet szereztek az intelligens művészeknek. A szavalmester terve szerint csütörtökön este 8 órakor a Püspökfürdőben fog rendezni színiestélyt, melyen egy a művész által összeállított műsorból a közönség köréből alakított bizottság által kijelölt számokat fog előadni *Deményi*. Belépti-díj személyenként 1 korona. A művészt melegen ajánljuk közönségünk pártfogásába.

* **Találtak** egy erszényt némi pénz-tartalommal és egy fadóbozt, melyben több rézkereszt és *Mária* kép van. Igazolt tulajdonosai átvehetik a rendőrség I. emelet 7. számú szobájában.

* **Elveszett** a debreceni kézizálogkölcsön intézetnél egy ezüst óra láncsal, egy karikagyűrű, egy drb egy köves gyűrű, egy drb brostűről (három kövel), kiállított 66429. számú záloglevél. — Június hó 25-én este 7—8 óra között *Gyulán* az Erdély Sándor-utcán, vagy a Gönböcs népkertben elveszett egy hosszukás alaku női mellű, középen egy nyolcszegletű ematist, négy helyen az arany foglalatba erősítve és gyöngyökkel körülakva, az oldallemezek is vízszintesen haladnak és cirádákkal vannak ellátva. A tű egy férfi arany gyűrűből készült.

TÁVIRATOK.

A kiegyezési tárgyalások

Bécs, július 9. A kiegyezési tárgyalások megkezdődtek. Kiindulási pontul a Német- és olaszországi és svájci szerződéseket vették. Választott bíróságot küldenek ki, amelynek elnöke valamely barátságos állam államférfia lesz. Az ítéletet szótöbbséggel hozzák. A bíróság székhelye változó a kérdéses állam szerint. Szerényi Bécsbe utazott.

A horvátok.

Zágráb, július 9. A Sztarcsevics párt értekezést tartott s elhatározta, hogy Rakodczay új bánnal szemben határozott ellenzéki álláspontra helyezkednek. A szocialisták szintén a bán ellen vannak, mert a koalíció megbizottja. Az új bán Budapestre utazott.

NYILTTÉR.

Dr. Krüger Aladár

ügyvédi irodáját

Szalárdi (régli Posta)-utcza

7. sz. alá (saját házába)
helyezte át.

Dr. Krüger Jenő

ügyvédi irodáját

Szalárdi-utca 7. sz. alatt
megnyitotta.

Vettük a következő értesítést!

Reichard Áruházában

Fő-utcán

megérkeztek a tavaszi és nyári újdonságok a következő cikkek-ből: Préhler, Ita, angol- és olasz kalapok! Obervalder és Ladstädter-féle szalmakalapkok. **Eredeti Panama-kalapkok.** Férfi-, női- és gyermek színes cipők. Angol zefir ingek. Elegáns divatmellények.

50

Egyedüli raktár a birneves **Engelhardt-féle Carlsbadi** cipőkből.

REGÉNYCSARNOK.

Művészelet.

Irta: Kraszevszkij A. N.

— Oroszból. — 75.

Ezalatt Natália ráakadt fivére nappalijának ajtó-számára. Fény árad ki a kulcslyukon. Felrántja az ajtót.

Warwara Pawlowna még mindig kautsukvirágok gyurásával foglalkozik, Sergej egy vasuti menetrendet tanulmányoz és az örök samovár ott ég kicsi mellékasztalán.

— Mi történt, Natália az Istenért! — kiáltja Warwara, Natália félelmetes, víztől csurgó alakját, halvány, megkövesült arcát, láztól égő szemét és a síró, sajnálatraméító kis leánykát megpillantva. — Mi történt, szólj?!

Fivére nem kérdez semmit.

— Nálátok keresek menedéket — suttozja Natália, egy közelálló divánra roskadva; nagy nehezen, akadozva mondja: — Érted, — nem maradhattam ott, — mindennek — vége!

* * *

Igen, vége volt mindennek. Végre elszakadt a végső kötelék is köztük. Lensky magánkívül volt, midőn megudta a történetet, találkozózt kért, a legszenvedélyesebb, leggyöngédebb leveleket írta. — Mind hiába! Natália feleletre sem méltatta.

Akkor ő is megcsökönyösödött. Rosz néven vette, hogy fivére oltalma alá helyezte magát, — azon fivér oltalma alá, ki elejétől fogva a visszavonás magvát akarta elhinteni köztük. Nem is volt kapacitálható, hogy nem a herceg volt okozója a vegleges válásnak.

A körülmény, hogy Natália sógor-nőjével előre elutazott Baden-Badenba, míg Assanow Drezdában vissza maradt, hogy Lenskyvel az ügyek rendezése felett értekezzen, még megerősíté utóbbi meggyőződésében.

Törvényes válásra nem került a dolog. Lensky nem volt az az ember, ki egy nőt bármire kényszeríteni képes lett volna; ha nem akar mellette maradni, ő erővel nem tartóztatja. Hogy neje magánál akarja tartani leányát, az magától értetődik: ő a gyermeket időnként néhány hétre semleges talajon fogja látni. Nikolaj pedig, minthogy úgy sem lehetett tanulmányait félbeszakítani, természetesen atyjánál maradt Pétervártt.

Hisz ezek mind magától értetődő dolgok, minek ezekre szavakat vesztegetni, gondolá Lensky, míg a diplomata minden indítványát ellentmondás nélkül elfogadta.

De hát minek ül itt még a kiállhatatlan ember s győtri jelenlétével?

Már jóformán mindenre nézve megegyeztek, — délután volt és a két sógor, egy hosszudad, okmányokkal teleszórt asztal mellett ült egymással szemben, a hotel de Saxe egy nagy, zöld dász-függönyök által eisötétített salonjában.

Hosszabb szünet állt be.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A biharpüspöki faiskola.

Biharpüspöki község képviselőtestülete kérelemmel járult a földmivelésügyi miniszterhez, hogy a község faiskolájában a jelenlegi eperfák helyett nemes gyümölcs oltványokat termeltesse. A kérelmet az alispán pártolólág terjesztette fel a földmivelésügyi miniszterhez, honnan tegnap érkezett le elutasító határozattal. E leiratában a földmivelésügyi miniszter felbivja az alispánt, hogy a faiskolában a jövőben

föltétlenül termeljék az eperfákat, mert az a selyemtenyésztést elősegíti. Ugyancsak elrendeli, hogy, mivel a község fekvése igen alkalmas a selyem termelésre, a közutak fásítása szintén eperfával történjék.

Értéktőzsde.

Budapest, július 9.

Osztrák hitelrészvény	— — —	651 50
Magyar hitelrészvény	— — —	752 54
Leszámlító bank	— — —	496 50
Rimamurányi	— — —	54 00
Osztrák-m. államvasuti részvény	668	—
Közuti vasut	— — —	545 50
Váosi villamos vasut	— — —	234 50

A gabonatőzsde határídeje.

Budapest, július 9.

Buza okt.	50 kilogrammonként	10.21
Rozs okt.	— — —	8.32
Zab okt.	— — —	7.27
Tengeri májusra	— — —	5.83
Tengeri jul.	— — —	5.91

Hivatalos arfolyamok.

budapesti aru- és értéktőzsde 1907 július 9-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	110.38
Magyar koronajárdék 4%	— — —	93.03
Magyar leleti vasuti államkötvény 4%	— — —	82.85
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	53.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	95 50	—
Magyar nyerevény sorsjegy-kölesön	— — —	191.—
Tisza szab. és szegedi sorsjegy-kölesön	— — —	144.—
Osztrák járadék papirban	— — —	97.25
Osztrák járadék ezüstben	— — —	99.—
Osztrák járadék aranyban	— — —	116.—
Osztrák korona járadék	— — —	97.25
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	150.—
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	17.65
Magyar hitelbank részvény	— — —	751.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	651.25
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — —	668.—

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKIUS GYULA.

Nagyvárad város adóhivatalától.

7461/1907. sz.

Hirdetmény.

Nagyvárad város adóhivatala ezennel közhirre teszi, miszerint az ujonnan keletkezett hasznóhajtó foglalkozások ipar- és kereskedő üzletek III. oszt. kereseti adójának, valamint a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adójának megállapítása végett egybehívott bizottság a tárgyalásait a Tisza Kálmán-téri elemi leányiskola, földszinti II. a. sz. tantermében f. év és hó 12-én d. e. 8 órakor fogja megkezdeni és pedig: I. a III-ad oszt. ker. adóra nézve

a) az I-ső Olaszi kerületre nézve kezdi július 12-én d. e. 8 órakor és befejezi július hó 15-én.

b) a II-ik újvárosi kerületre nézve kezdi július 16-án d. e. 8 órakor és befejezi július 20-án végül:

c) a III-ik varaljai kerületre nézve kezdi július 22-én d. e. 8 órakor és befejezi július 25-én.

II. a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletekre nézve:

A Nagyvárad város I. II. és III. kerületeiben levő összes részvénytársaságokra nézve július 26-án d. e. 8 órakor leszen megtartva.

Miről az adózó közönséget jelen hirdetmény által azzal értesitem, hogy az érdekeltek a tárgyalás napjáról egyénenként még külön is értesítve lesznek.

Nagyvárad, 1907. július 8-án.

Lukács Ödön,

tanácsos.

Mezey János és Társa

— Csordás Testvérek utóda. —

Ajánljuk háztartási cikkek beszerzésére új árukkal dusan felszerelt

fűszer- és csemege kereskedésünket

Szent László-tér, nagyváradai takarékpénztár épületben, hol minden fenti körzetbe eső élelmi cikkek, csemegeáruk, borok, friss töltésű ásványvizek a legelőnyösebben bevásárolhatók.

A befőzési idény alkalmából felhívjuk a t. közönség b. figyelmét pergament-papír, zsineg, parafa-dugasz stb. a gyümölcs conserváláshoz szükséges áruinkra, nemkülönben a t. gazdaközönség b. figyelmébe ajánljuk a

Raffiát ojtó pamutot, permetezéshez szükséges kékkő (rézgalic) raktárunkat.

Idei csurgatott akác méz.

Naponta friss tea vaj.

Két jó nevelésű fiu tanulóul felvétetik.

Tisztelettel

Mezey János és Társa

Telephon szám 249.

Nagyváradai Kereskedelmi Csarnok.

A Nagyváradai Felső Keresk. Iskola,

melynek érettségi bizonyítványa egy éves önkéntes katonai szolgálatra jogosít s melynek eddig végzett 619 növendéke elsőrendű kereskedelmi, gyári, bankári és pénztári cégeknél posta-, távirdai-, vasuti-, pénzügyi-, törvényhatósági és egyéb közhivatalokban nyert kiváló alkalmazást. 1907. szeptember hó 1-én nyitja meg 20-ik évfolyamát.

Az intézet 1906—907-ik tanévben, 136 tanuló látogatta, közöttük 70 vidéki. Vidéki tanulóknak jó családnál való elhelyezése ügyében az iskola igazgatója, dr. Kováts S. János ur legnagyobb készséggel jár a szülők kezére.

Az 1907—908-ik iskolai évre a beiratások folyó évi június hó 30-án s július hó 5 első napján eszközöltnék.

Minden egyéb tudnivalóról Tájékoztatónk ad bő felvilágosítást, amelyet levelezőlapon nyilvánított kívánatra az iskolaigazgató (lakik az iskolaépületben. Deák Ferenc-utca 3. szám.) azonnal megküld. Nagyvárad, 1907. június hóban.

Reismann Mór,
a fentartó testület tagja.

Dr. Hoványi Géza,
iskolabizottsági elnök.

Alírási felhívás.

a Magyar Takarékszövetkezet első évtársulatába való belépésre.

Az évtársulat kezdődik 1907. évi július hó 1-én és tart 1910 évi június hó 30-ik napjáig. Mihelyt 1000 üzletrész jegyezve lesz, az évtársulat megalakul.

A szövetkezet célja: több apróbb betétek útján való takarékosagra buzdítani, a tagok esetleges hiteligényeit a legjutányosabban kielégíteni és az igénybe vett hitel visszafizetésére könnyű módot nyújtani.

A szövetkezet tagja lehet bárki, aki magát arra kötelezi, hogy a szövetkezet pénztárába három éven át hetenkint legalább 20 fillért befizet. A szövetkezet tagja a teljesített befizetések negyötöd részét minden kezes nélkül bármikor kölcsön veheti.

Egy üzletrész hetenkint 20 fillér befizetésére kötelez. Az alírási alkalmával az első heti részlet és minden üzletrész után 5 fillér üzleti költség fizetendő be.

A Magyar Takarékszövetkezet tagjai kötelezést az az újítást hozza be, hogy a befizetések eszközlése céljából nem kell az intézet helyiségébe hétről-hétre feljönniök, am tetemes idővesztéssel jár, mert a szövetkezet (óvadék mellett alkalmazott) pénzbeszedője minden héten felkeresi a tagokat lakásukon, hogy a heti befizetés összegét átvegye s azt az alapszabályokban előírt módon nyugtázza.

Nagyváradon, 1907. évi június 1. napján.

A Magyar Takarékszövetkezet alapítói.

A szövetkezet a MAGYAR BANK r. t. helyiségében székel (Fő-utca, Bazar-épület.)

Vérszegényeknek

idegeseknek, sápkórosoknak, neurastheniásoknak, női bajokban szenvedőknek páratlan hatású gyógyfürdő

Radna-Borberek

vasas fürdő

Besztercze-Naszódvármegyében.

Klimatikus hely, őstenyő környezet, subalpin klíma. Hideg és meleg fürdők.

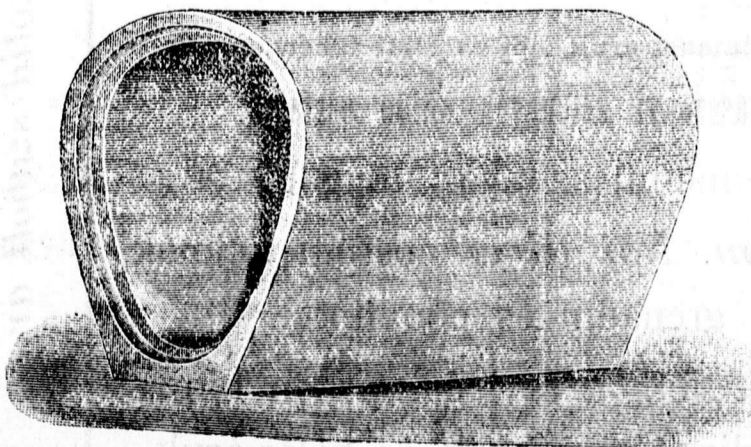
Vasas és szénasavas források.

Előidény június 15-től július 5-ig.

Előidényben a szobák árából 20 százalék engedmény.

Felvilágosítással szolgál: a fürdőbérletesség, Besztercén, Mihály-utca 18., június 15-től Radna-Borbereken. 61 110

Új vállalat!

Spitz Sámuel

menyezet (Stuccatur) nádszövet, cement-árak gyára és kavicsbányája
Lakása Sztaroveszky-utca 13.

Telefon szám 561.

Van szerencsém a t. c. közönség b. tudomására hozni, hogy a Körözsoldalon levő saját telepemem egy cementáru gyárat létesítettem. Készítek nagyon szép fedél cserepet többféle színben. Ugyisint cement lapokat. Továbbá minden méretű csatorna és áteresztő csöveket ehhez való előfejeket is minden méretben. Ajánlom még saját gyártmányú nádszövetet, mely rozsdá ellen rezegett sodronyba van szövve. — Végül szállítok:

homokot, kavicsot, rostaaljat

helyben saját igáimmal házhoz, vidékre vasuton. A t. c. közönség b. pártfogását kérve vagyok tisztelettel:

Spitz Samuel.

Legjobbak
a
Moskovits
cipők.
Kossuth-utca 5.

MENTŐSZEKRÉNYEK

JUTÁNYOSAN BESZEREZHETŐK

TURAI LAJOS

KÖT- és ILLATSZERTÁRÁBAN

119 1.10 Nagyvárad, Fő-utca 9. (volt Bartsch-féle ház.)

Ma, H. Csillag Amália felléptével

A száлка.

Vigjáték 1 felvonásban. Mocsári Bélától.

Személyek:

Szabó Kálmán, járásbíró	Vitéz Róbert.
Irén, a felesége	Illés Magda.
Dr. Kalmár Géza, orvos	Zsoltoványi
Klementin, szakácsné	H. Csillag Amália.

Ferenczy Mata,

a 7 éves csodagyermek egészen új műsorral

Vitéz Róbert
conferenciére.

Illés Magda
disense

Nógrádi Gizi
szubrette stb.

Popper Rezső
zongoraművész.

Ruzsinszky Ilona uró primadonna mint vendég.

kedvezőtlen
idő esetén az
étteremben.

Este teljesen új műsor.

Belépődíj 1 kor. Fentartott
hely 2 korona.

Kezdeté fél 9-kor.

Tisztelettel:

Hatvani Károly,

a Cabaret színpad igazgatója.

A Latoure kettős
férfi és női opera parodisták.

Zsoltoványi Jenő
jellemkomikus.

Leitner Márton
Nagyvárad
legnagyobb
divatháza

Zöldfa-utca 5. sz. (Saját ház.)

Telefon helyi és vidéki 113.

Férfi gyapju szövetek gyári raktára.

Eladás nagyban és kicsinyben.

Ajánlja fővárosi mintára berendezett
dusan felszerelt áruházát.

Vászon, damast-árak, női és férfi fehérneműek.

Menyasszonyi kelengyék külön osztálya.

Mindennemű szőnyeg, függöny és

Linoleum. Női divat costum kelmék,
grenadin és pouplin.

Eredeti *sweici batiszt* és vászon himzett
ruhák, díszítési cikkek és bélés-árak.

minden darabon feltüntetve a
szolid szabott ár.

Különlegességek minden divatcikkben folyton érkeznek.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.